ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 21.11.2017
COM(2017) 679 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 428/2009 περί κοινοτικού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών, της μεταφοράς, της μεσιτείας και της διαμετακόμισης ειδών διπλής χρήσης

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 428/2009 περί κοινοτικού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών, της μεταφοράς, της μεσιτείας και της διαμετακόμισης ειδών διπλής χρήσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 428/2009, η Επιτροπή υποβάλλει ετήσια έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις δραστηριότητες, τις έρευνες και τις διαβουλεύσεις της Συντονιστικής Ομάδας Διπλής Χρήσης (Dual-Use Coordination Group - DUCG). Επιπλέον, στην ανακοίνωση [COM(2014)244] της Επιτροπής αναγνωρίζεται ότι η δημοσίευση εκθέσεων και μη ευαίσθητων πληροφοριών για τους ελέγχους μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση της διαφάνειας και στη βελτίωση της συμμόρφωσης των οικονομικών φορέων, καθώς και της ικανότητάς τους να εφαρμόζουν τους ελέγχους. Η παρούσα έκθεση, που συντάχθηκε από την Επιτροπή με βάση στοιχεία που υπέβαλαν τα κράτη μέλη στην ομάδα DUCG[1], παρέχει πληροφορίες για την εφαρμογή του κανονισμού το 2016 και συμπεριλαμβάνει συγκεντρωτικά στοιχεία για τον έλεγχο των εξαγωγών για το 2015.

2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

2.1. Επανεξέταση της πολιτικής ελέγχου των εξαγωγών

Εκτός από την έκδοση της ανακοίνωσης [COM(2014)244] της 24ης Απριλίου 2014, η Επιτροπή πραγματοποίησε το 2015 εκτίμηση επιπτώσεων, με σκοπό να αξιολογήσει το κόστος και την ωφέλεια των διαφόρων επιλογών επανεξέτασης και να προσδιορίσει τις πλέον κατάλληλες δράσεις κανονιστικού και μη κανονιστικού χαρακτήρα. Η έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων[2] υποβλήθηκε στην επιτροπή ρυθμιστικού ελέγχου (ΕΡΕ) τον Μάρτιο του 2016 και έλαβε θετική γνώμη με παρατηρήσεις[3]. Με βάση τα συμπεράσματα της εκτίμησης επιπτώσεων συντάχθηκε νομοθετική πρόταση και στις 28 Σεπτεμβρίου 2016 η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση κανονισμού για τον εκσυγχρονισμό των ελέγχων των εξαγωγών της ΕΕ, COM(2016)616[4]. Η πρόταση αποσκοπεί στην ενίσχυση της *αποτελεσματικότητας* των ελέγχων και στην προσαρμογή τους στις εξελισσόμενες απειλές για την ασφάλεια και τις ταχείες τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις και, ταυτόχρονα, στη βελτίωση της *αποδοτικότητάς* τους μέσω της απλούστευσης της διαχείρισης των ελέγχων και της μείωσης

[1] Οι αρμόδιες αρχές ορισμένων κρατών μελών δημοσιεύουν επίσης εκθέσεις για το εμπόριο ειδών διπλής χρήσης.

[2] Η έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/october/tradoc_155008.pdf.

[3] Η γνώμη της ΕΡΕ είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/iab/iab_en.htm.

[4] Η πρόταση κανονισμού είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1476175365847&uri=CELEX:52016PC0616

του διοικητικού φόρτου για τους εξαγωγείς και τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Επομένως, οι γενικοί στόχοι είναι να ενισχυθεί η ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και να εξασφαλιστεί η ανταγωνιστικότητα των εξαγωγέων της ΕΕ.

Η πρόταση προβλέπει προσαρμογές των ελέγχων ώστε να λειτουργούν αποτελεσματικά και αποδοτικά σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία και συνίσταται κυρίως:

- σε ένα «αναβαθμισμένο σύστημα», αφενός, που θα αποβλέπει στη βελτίωση των υφιστάμενων κανονισμών ελέγχου και που θα τους καθιστά πιο αποδοτικούς και αποτελεσματικούς·

- στην καθιέρωση, αφετέρου, μιας νέας διάστασης «ανθρώπινης ασφάλειας», για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που θέτει η ανάδυση νέων τεχνολογιών κυβερνοεπιτήρησης και οι επιπτώσεις τους στα ανθρώπινα δικαιώματα και την ασφάλεια της ΕΕ.

Η Επιτροπή είχε τακτικές διαβουλεύσεις με την ομάδα εργασίας «Αγαθά διπλής χρήσης» του Συμβουλίου, παρέχοντας επικαιροποιήσεις σχετικά με την εκτίμηση επιπτώσεων και την εκπόνηση της πρότασης. Η επανεξέταση της πολιτικής ελέγχου των εξαγωγών περιλαμβανόταν επίσης στην ημερήσια διάταξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε αρκετές περιπτώσεις και η πρόταση υποβλήθηκε στο Κοινοβούλιο σε ενημέρωση τεχνικού χαρακτήρα στις 20 Οκτωβρίου 2016.

Η Επιτροπή διεξήγαγε στοχευμένες διαβουλεύσεις και επαφές με τους βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς και υπέβαλε την πρόταση στη βιομηχανία και στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με την ευκαιρία του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, στις 3 Οκτωβρίου 2016. Τέλος, ένα φόρουμ για τον έλεγχο των εξαγωγών διοργανώθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2016, από κοινού με τη σλοβακική Προεδρία της ΕΕ, για την ανταλλαγή απόψεων με τον κλάδο και με ενδιαφερόμενους φορείς της κοινωνίας των πολιτών[5].

2.2. Τροποποιήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 428/2009

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 428/2009 τροποποιήθηκε μία φορά κατά την περίοδο αναφοράς. Με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2016/1969 της Επιτροπής[6], της 12ης Σεπτεμβρίου 2016, ενημερώθηκε ο κατάλογος ελέγχου της ΕΕ στο παράρτημα Ι του κανονισμού και ενσωματώθηκαν οι τροποποιήσεις που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο των πολυμερών συστημάτων ελέγχου των εξαγωγών το 2015. Επομένως, ο κατάλογος ελέγχου της ΕΕ για το 2016 ενσωματώνει περίπου 200 τροποποιήσεις, οι περισσότερες από τις οποίες προκύπτουν από τη Συμφωνία του Wassenaar και το Καθεστώς Ελέγχου Πυραυλικής Τεχνολογίας. Οι εν λόγω τροποποιήσεις αφορούν, κυρίως, τις επικαιροποιήσεις των ελέγχων των συστημάτων μέτρησης με λέιζερ, νέους ελέγχους για τις ηλεκτρονικές συσκευές μετατροπών αναλογικού προς ψηφιακό σήμα υψηλών ταχυτήτων, λογισμικό για τη λειτουργία και τη συντήρηση συνόλων καθοδήγησης, πυραυλοκινητήρες καυσίμου σε μορφή γέλης, καθώς και διαρθρωτικές αλλαγές για την κατηγορία 5 Μέρος 2 «Ασφάλεια πληροφοριών». Η χημική

[5] Η έκθεση του φόρουμ είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/december/tradoc_155125.pdf.
[6] ΕΕ L 307 της 15.11.2016.

διαιθυλαμίνη και δύο νέοι ιοί - ο κοροναϊός του ΣΟΑΣ και ο ανακατασκευασμένος ιός της γρίπης του 1918 - προστέθηκαν στον κατάλογο ελέγχου. Η επικαιροποίηση προβλέπει επίσης την κατάργηση πολλών ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων αυτών για τις αεροδιαστημικές/πυραυλικές μονώσεις, για ορισμένα υδραυλικά υγρά και για υποβρύχιες συσκευές λήψης εικόνων. Δημοσιεύτηκε, ως έγγραφο καθοδήγησης, «αναλυτικό σημείωμα των τροποποιήσεων», το οποίο παρέχει επισκόπηση όλων των τεχνικών αλλαγών του καταλόγου ελέγχου ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ για το 2016[7].

Τα παραρτήματα II και IV του κανονισμού για τα είδη διπλής χρήσης επικαιροποιήθηκαν, επίσης, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του παραρτήματος I. Ο νέος επικαιροποιημένος και ενοποιημένος κατάλογος ελέγχου της ΕΕ τέθηκε σε ισχύ στις 16 Νοεμβρίου 2016, επιτρέποντας στην ΕΕ να τηρήσει τις διεθνείς δεσμεύσεις της όσον αφορά τους ελέγχους των εξαγωγών και διευκολύνοντας τους εξαγωγείς της ΕΕ στις περιπτώσεις όπου οι παράμετροι των ελέγχων ήταν λιγότερο αυστηρές.

2.3. Εθνικά μέτρα εφαρμογής

Ο κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος, αλλά προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων και ότι οι πληροφορίες σχετικά με τα εν λόγω μέτρα θα πρέπει να δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Επίσημη Εφημερίδα της 20ής Αυγούστου 2016 δημοσιεύτηκε ενημερωτικό σημείωμα[8], το οποίο παρείχε επισκόπηση των μέτρων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη και τα οποία περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την επέκταση των ελέγχων μεσιτείας και διαμετακόμισης, την επέκταση των ελέγχων σε μη απαριθμούμενα είδη για λόγους δημόσιας ασφάλειας και σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, τη θέσπιση εθνικών γενικών αδειών εξαγωγών, την εφαρμογή ελέγχων σχετικά με τις μεταφορές εντός της ΕΕ για μη απαριθμούμενα είδη, την επιβολή ελέγχων, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τις εθνικές αρχές ελέγχου των εξαγωγών.

3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΔΙΠΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

Με το άρθρο 23 του κανονισμού συστήνεται συντονιστική ομάδα διπλής χρήσης (DUCG) στην οποία συμμετέχουν εμπειρογνώμονες της Επιτροπής και των κρατών μελών με σκοπό την εξέταση οιουδήποτε θέματος σχετικού με την εφαρμογή των ελέγχων των εξαγωγών προκειμένου να βελτιωθεί η συνέπεια και η αποτελεσματικότητά τους σε όλη την ΕΕ. Κατά την περίοδο αναφοράς, η ομάδα DUCG συνεδρίασε 6 φορές, παρέχοντας ένα φόρουμ ανταλλαγής απόψεων για διάφορα επίκαιρα θέματα που αφορούσαν την εφαρμογή του κανονισμού.

3.1. Διαβουλεύσεις για θέματα εφαρμογής

Η ομάδα DUCG είχε τεχνικές ανταλλαγές πληροφοριών για συγκεκριμένα ζητήματα ελέγχων, όπως η εφαρμογή της εξαίρεσης της σημείωσης για την κρυπτογράφηση (κατ. 5 μέρος 2 του καταλόγου ελέγχου της ΕΕ) και η ερμηνεία των ελέγχων κρυπτογραφημένων μεταφορών τεχνολογίας, η εφαρμογή ελέγχων σε μετατροπείς συχνότητας (αναστροφείς), ο

[7] Το περιληπτικό σημείωμα είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/october/tradoc_155058.pdf.
[8] ΕΕ C304 της 20.8.2016, σ. 3.

ορισμός του «εξαγωγέα» στο πλαίσιο του άρθρου 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 428/2009 και η εφαρμογή του σε ειδικές καταστάσεις όπου στις εξαγωγές εμπλέκεται μεταπωλητής, και η εφαρμογή ελέγχων στις εξαγωγές ειδών διπλής χρήσης που ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά για τρομοκρατικούς σκοπούς. Η ομάδα DUCG συζήτησε επίσης τη χρήση ψηφιακών ισοδυνάμων των πιστοποιητικών τελικού χρήστη (EUC) σε συνδυασμό με τις αιτήσεις πιστοποιητικών εξαγωγής και τη χρήση της ηλεκτρονικής υπογραφής και την απαίτηση για τις άδειες σε έντυπη μορφή.

Η ομάδα DUCG προέβη σε γενική ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή εθνικών μέτρων και κατάρτισε επικαιροποιημένο ενημερωτικό σημείωμα σχετικά με τα εθνικά μέτρα για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα στις 20 Αυγούστου 2016.

Η ομάδα DUCG επανεξέτασε τη μεθοδολογία και την προσέγγιση που υιοθετείται για την ανταλλαγή στοιχείων και διεξήγαγε μια ολοκληρωμένη διαδικασία συλλογής στοιχείων σχετικών με τις χορηγήσεις αδειών (για τα στοιχεία του 2015) προκειμένου να ενισχύσει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών και να αυξήσει τη δημόσια διαφάνεια για τους ελέγχους εξαγωγών των ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ. Η ομάδα DUCG συμμετείχε επίσης στην κατάρτιση εκτίμησης επιπτώσεων από την Επιτροπή, στο πλαίσιο της επανεξέτασης της πολιτικής ελέγχου των εξαγωγών.

Υπό το πρίσμα των συστάσεων που εκπόνησε η «Ομάδα Τεχνικών Εμπειρογνωμόνων AEO-ICP» -μια κοινή (σε συνεργασία με τα τελωνεία) τεχνική υποομάδα για τη διερεύνηση της δυνατότητας σύγκλισης των τελωνειακών προγραμμάτων «Εγκεκριμένων Οικονομικών Φορέων (AEO)» με τα «εσωτερικά προγράμματα συμμόρφωσης» (ICP)- η ομάδα DUCG υποστήριξε την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη συνέχεια που έδωσαν τα κράτη μέλη στις συστάσεις και κατάρτισε την εντολή της ομάδας τεχνικών εμπειρογνωμόνων για την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών για τα ICP.

Η ομάδα DUCG επόπτευσε τη δραστηριότητα της «ομάδας εμπειρογνωμόνων σε θέματα τεχνολογιών παρακολούθησης» («STEG»), στην οποία συμμετείχαν εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή για να συζητήσουν θέματα που αφορούν τον έλεγχο της τεχνολογίας κυβερνοεπιτήρησης. Η ομάδα STEG παρακολούθησε τις συναφείς τεχνολογικές και πολιτικές εξελίξεις, επισκόπησε τις τάσεις έγκρισης και απόρριψης χορήγησης αδειών και παρείχε εμπειρογνωμοσύνη για την υποστήριξη της εκτίμησης επιπτώσεων της Επιτροπής και για την προετοιμασία νομοθετικής πρότασης για τον εκσυγχρονισμό των ελέγχων των εξαγωγών της ΕΕ.

3.2. Τεχνική υποστήριξη για την εκπόνηση επικαιροποιήσεων του καταλόγου ελέγχου της ΕΕ

Η ομάδα DUCG διεξήγαγε τεχνικές διαβουλεύσεις σε υποστήριξη της εκπόνησης ενός κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού της Επιτροπής για την επικαιροποίηση του καταλόγου ελέγχου της ΕΕ. Εθνικοί εμπειρογνώμονες αντάλλαξαν τις τεχνικές γνώσεις τους και συμμετείχαν σε δράσεις κατάρτισης με τις αρμόδιες αρχές υπογραμμίζοντας τις σημαντικότερες αλλαγές στον κατάλογο ελέγχου με την ευκαιρία μιας ειδικής συνεδρίασης της ομάδας DUCG.

3.3. Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τους ελέγχους των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης

Η ομάδα DUCG εκπόνησε κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ υποστηρίζοντας τη διαρθρωμένη ανταλλαγή πληροφοριών και τη διενέργεια διαβουλεύσεων μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή της σημείωσης 3 της κατηγορίας 5 Μέρος 2 του παραρτήματος I του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 428/2009 –η σημείωση για την «κρυπτογράφηση»– και σχετικά με τον ορισμό του «εξαγωγέα» σε καταστάσεις στις οποίες εμπλέκεται μεταπωλητής. Κατόπιν τούτου, οι κατευθυντήριες σημειώσεις 1/2016 και 2/2016 δημοσιεύθηκαν στις 25 Οκτωβρίου 2016[9].

3.4. Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών

Η ομάδα DUCG συνέχισε να υποστηρίζει την περαιτέρω ανάπτυξη του ηλεκτρονικού συστήματος ειδών διπλής χρήσης (DUeS), ενός ασφαλούς και κρυπτογραφημένου ηλεκτρονικού συστήματος που τελεί υπό την αιγίδα της Επιτροπής, προκειμένου να ενισχυθεί η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών ελέγχου των εξαγωγών και της Επιτροπής.

Κατά τη διάρκεια του 2016 η ομάδα DUCG συμφώνησε για συγκεκριμένες βελτιώσεις του DUeS, ιδίως όσον αφορά την αποδοτικότητα και την ασφάλεια της *διαχείρισης χρηστών*. Επίσης, η ομάδα DUCG υποστήριξε και συντόνισε την ανάπτυξη νέων λειτουργιών του DUeS, ιδίως:

- μια νέα λειτουργία για τη στήριξη της *ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με την επιβολή κυρώσεων στο Ιράν για είδη διπλής χρήσης*, κυρίως όσον αφορά τις άδειες για την εξαγωγή, τη μεσιτεία και την τεχνική συνδρομή σχετικά με ορισμένα είδη διπλής χρήσης που απαριθμούνται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 267/2012·

- μια νέα λειτουργία για την παροχή «διαδικτυακών υπηρεσιών» που θα επιτρέπει τη *διασύνδεση των εθνικών ηλεκτρονικών συστημάτων αδειοδότησης με το DUeS*, έτσι ώστε να παρέχεται εύκολη πρόσβαση, μέσω διαδικτυακής διεπαφής, σε πληροφορίες του DUeS.

Η ομάδα DUCG συνέχισε επίσης τις συζητήσεις σχετικά με την ανάπτυξη μιας πλατφόρμας «ηλεκτρονικής αδειοδότησης» που θα χρησιμοποιείται από τις αρμόδιες αρχές σε εθελοντική βάση, και να υποστήριξε συνεκτικές και αποτελεσματικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη ηλεκτρονικών πλατφορμών ενημέρωσης σχετικά με τους ελέγχους ασφάλειας του εμπορίου σε ολόκληρη την ΕΕ.

3.5. Διαφάνεια και διάλογος με τη βιομηχανία και την πανεπιστημιακή κοινότητα

Η ομάδα DUCG υποστήριξε τη διοργάνωση ενός «φόρουμ για τον έλεγχο των εξαγωγών» στις 12 Δεκεμβρίου 2016 στις Βρυξέλλες με βιομηχανικές ενώσεις, εταιρείες ειδών διπλής χρήσης και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, για να συζητηθούν επιλογές

[9] http://trade.ec.europa.eu/doclib/cfm/doclib_section.cfm?sec=192

επανεξέτασης και τα συμπεράσματα της δημόσιας διαβούλευσης μέσω του διαδικτύου, στο πλαίσιο της επανεξέτασης της πολιτικής ελέγχου των εξαγωγών[10].

Η ομάδα DUCG προετοίμασε επίσης την απαραίτητη τεκμηρίωση για την υποστήριξη της εφαρμογής των κανονισμών από τους εξαγωγείς. Ειδικότερα, σε ένα «αναλυτικό σημείωμα των τροποποιήσεων» συνοψίζονται, για ενημερωτικούς σκοπούς, οι αλλαγές που έγιναν στο κείμενο των ελέγχων του καταλόγου των ελέγχων σύμφωνα με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 1969/2016 της Επιτροπής[11]. Επίσης, όπως αναφέρεται ανωτέρω, δημοσιεύθηκαν τα κατευθυντήρια σημειώματα 1/2016 και 2/2016 για να στηρίξουν τη βιομηχανία κατά την εφαρμογή των ελέγχων.

3.6. Παρακολούθηση και επιβολή ελέγχου των εξαγωγών

Η Επιτροπή προωθεί την αποτελεσματική παρακολούθηση και επιβολή των ελέγχων των εξαγωγών στο εσωτερικό της ΕΕ μέσω διαφόρων ενεργειών στήριξης. Το 2016, η Επιτροπή δημοσίευσε νέα έκδοση του πίνακα αντιστοιχιών[12] που συνδέει τους τελωνειακούς κώδικες με τις ταξινομήσεις διπλής χρήσης και συνέχισε τη συμπερίληψη των παραμέτρων ελέγχου των εξαγωγών στην ηλεκτρονική βάση δασμολογικών στοιχείων TARIC της ΕΕ.

3.7. Η ομάδα εμπειρογνωμόνων της ΕΕ για είδη διπλής χρήσης

Το 2016 η ομάδα εμπειρογνωμόνων για είδη διπλής χρήσης, υπό την αιγίδα του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ) της Επιτροπής και των εμπειρογνωμόνων που διέθεσαν τα κράτη μέλη, συνέχισε να παρέχει στήριξη στις αρχές ελέγχου των εξαγωγών τκρατών μελών που ζητούσαν συμβουλές σχετικά με συγκεκριμένες περιπτώσεις χορήγησης άδειας. Συνολικά, παρασχέθηκαν 5 τεχνικές συμβουλές για την ταξινόμηση εμπορευμάτων σε 6 αρμόδιες αρχές κατά την περίοδο αναφοράς.

3.8. Δημιουργία ικανοτήτων

Το 2016 το ΚΚΕρ της Επιτροπής συνέχισε τη σειρά τεχνικών σεμιναρίων σε συνεργασία με το Υπουργείο Ενέργειας των ΗΠΑ, και διοργάνωσε το 9ο σεμινάριο στις 16-17 Ιουνίου 2016 στην Ίσπρα της Ιταλίας. Την εκδήλωση παρακολούθησαν υπάλληλοι που είναι αρμόδιοι για τη χορήγηση αδειών και τεχνικοί εμπειρογνώμονες από τις αρχές ελέγχου των εξαγωγών, καθώς και εξαγωγείς, πανεπιστημιακά ιδρύματα και ερευνητικοί οργανισμοί.

4. ΈΛΕΓΧΟΙ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΤΗΣ ΕΕ – ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

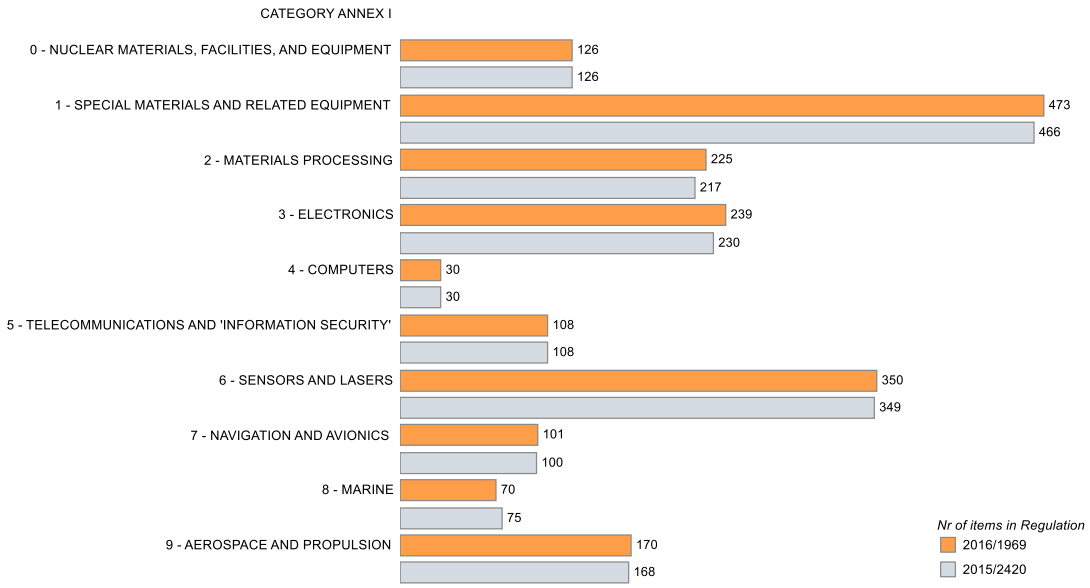
Η συγκέντρωση αξιόπιστων πληροφοριών για τις εξαγωγές ειδών διπλής χρήσης παρουσιάζει δυσκολίες, επειδή δεν υπάρχει ένας αντίστοιχα καθορισμένος οικονομικός τομέας. Ωστόσο, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη συγκεντρώνουν στοιχεία που επιτρέπουν κατά προσέγγιση εκτιμήσεις όσον αφορά τις εξαγωγές ειδών διπλής χρήσης με βάση, αφενός, συγκεκριμένα στοιχεία αδειοδότησης που συλλέγονται από τις αρμόδιες αρχές και, αφετέρου, στατιστικές για τα τελωνειακά εμπορεύματα τα οποία περιλαμβάνουν τα είδη διπλής χρήσης. Οι εκτιμήσεις των στοιχείων εξαγωγών για το 2015 παρουσιάζονται παρακάτω. Αξίζει να

[10] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/december/tradoc_155193.pdf
[11] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/october/tradoc_155058.pdf
[12] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/february/tradoc_154240.pdf

σημειωθεί ότι οι εκτιμήσεις που παρουσιάζονται παρακάτω δεν περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες και τις άυλες μεταφορές τεχνολογίας που συνδέονται με το εμπόριο ειδών διπλής χρήσης.

4.1. Εμπόριο ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ: είδη και προορισμοί

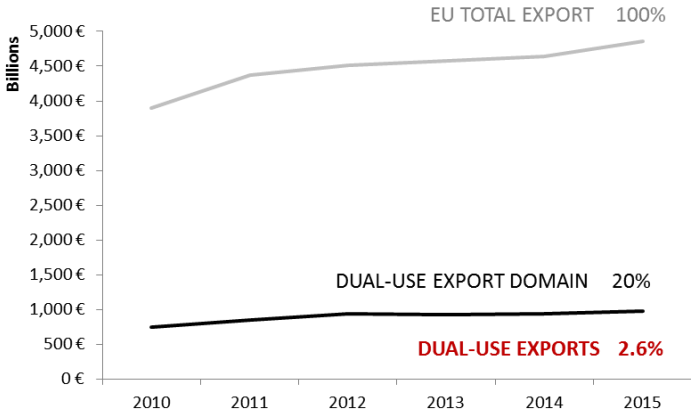
Το 2016 ο κανονισμός αφορούσε κατά κύριο λόγο τις εξαγωγές 1892 περίπου ειδών διπλής χρήσης τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα I («κατάλογος ελέγχου της ΕΕ») και ταξινομούνται σε 10 κατηγορίες (διάγραμμα 1). Αυτά τα είδη διπλής χρήσης αφορούν περίπου 1 000 τελωνειακά εμπορεύματα, στα οποία περιλαμβάνονται χημικές ουσίες, μέταλλα και μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρονικά και οπτικά προϊόντα, ηλεκτρικός εξοπλισμός, μηχανήματα, οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών κ.λπ. και, σε αυτόν τον ευρύ και πολυσύνθετο χώρο εμπορευμάτων, κατατάσσονται συνήθως στα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας.

Διάγραμμα 1: Αριθμός ειδών διπλής χρήσης που απαριθμούνται στις κατηγορίες του παραρτήματος I επιπλέον της έκδοσης του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1969 σε σύγκριση με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2015/2420.

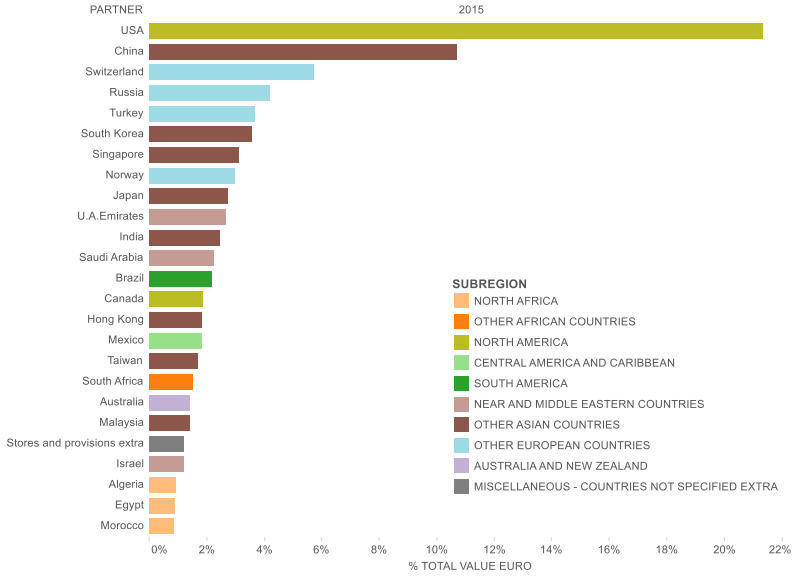
Οι στατιστικές εκτιμήσεις για τη σχετική σημασία του εμπορίου ειδών διπλής χρήσης δείχνουν ότι οι εξαγωγές ειδών διπλής χρήσης αντιπροσωπεύουν περίπου το 2,6 % των συνολικών εξαγωγών της ΕΕ (εντός και εκτός ΕΕ), στο πλαίσιο ενός εκτενούς «εξαγωγικού κλάδου ειδών διπλής χρήσης»[13] τελωνειακών εμπορευμάτων (διάγραμμα 2).

[13] Η στατιστική μεθοδολογία που αναπτύχθηκε από το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Επιτροπής χρησιμοποιεί έναν πίνακα αντιστοιχίας, ο οποίος αναπτύχθηκε από τη ΓΔ TAXUD, μεταξύ των αριθμών ταξινόμησης ειδών διπλής χρήσης και τελωνειακών κωδικών και των στοιχείων COMEXT της Eurostat, καθώς και στοιχείων σχετικά με αδειοδοτήσεις. Η έννοια του *εξαγωγικού κλάδου ειδών διπλής χρήσης* αναφέρεται σε έναν ευρύ και πολυσύνθετο τομέα εμπορευμάτων ο οποίος περιλαμβάνει τα είδη διπλής χρήσης. Το εμπόριο ειδών διπλής χρήσης λαμβάνει χώρα *εντός* του εν λόγω τομέα εμπορευμάτων, αλλά δεν είναι ταυτόσημο με αυτόν, καθώς επ' ουδενί δεν είναι όλα τα εμπορεύματα στον *εξαγωγικό κλάδο ειδών διπλής χρήσης* πραγματικά είδη διπλής χρήσης.

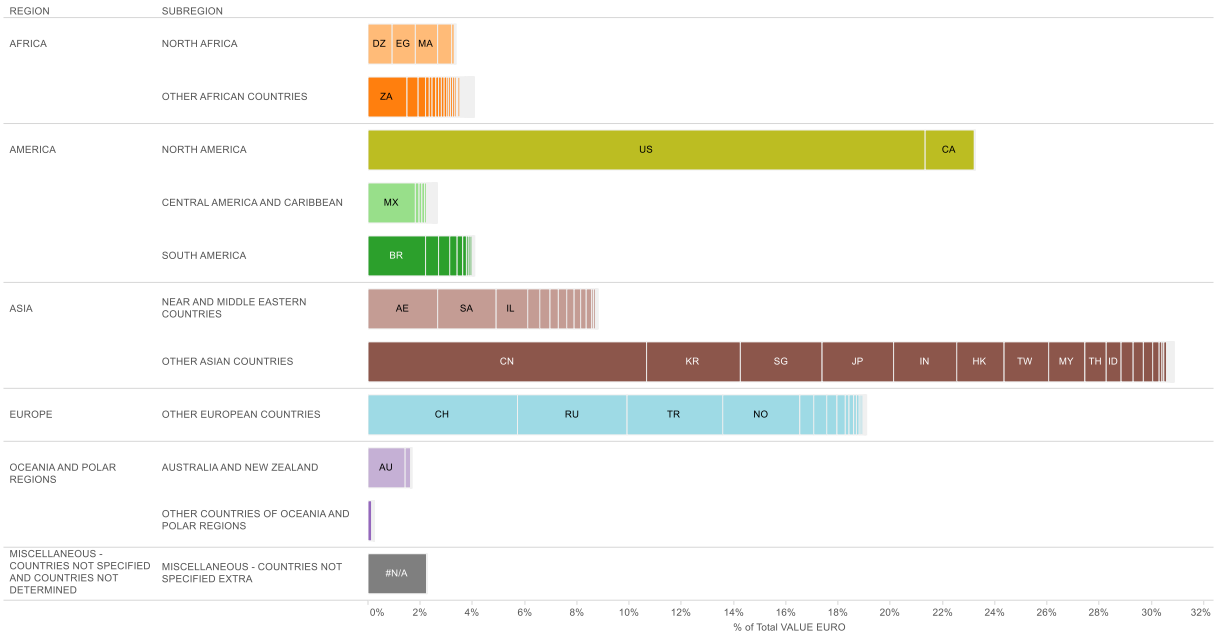
Διάγραμμα 2: Στατιστικές εκτιμήσεις των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης εντός και εκτός της ΕΕ.

Από τις στατιστικές εκτιμήσεις προκύπτουν επίσης οι κύριοι προορισμοί των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης και ότι ένα μεγάλο μέρος των εν λόγω εξαγωγών κατευθύνεται προς τις «χώρες ΕΕ001» οι οποίες επωφελούνται από τις γενικές άδειες εξαγωγής της Ένωσης (ΓΑΕΕΕ). Οι χώρες προορισμού αντικατοπτρίζουν τη δομή της εξαγωγικής αγοράς της ΕΕ όσον αφορά τα αντίστοιχα προϊόντα, καθώς και τη διευκόλυνση του εμπορίου μέσω των ΓΑΕΕΕ (διαγράμματα 2, 3 και 4)[14].

Διάγραμμα 3: Εκτιμήσεις εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ: 25 κορυφαίες χώρες και υποπεριφέρειες προορισμού των εξαγωγών, 2015.

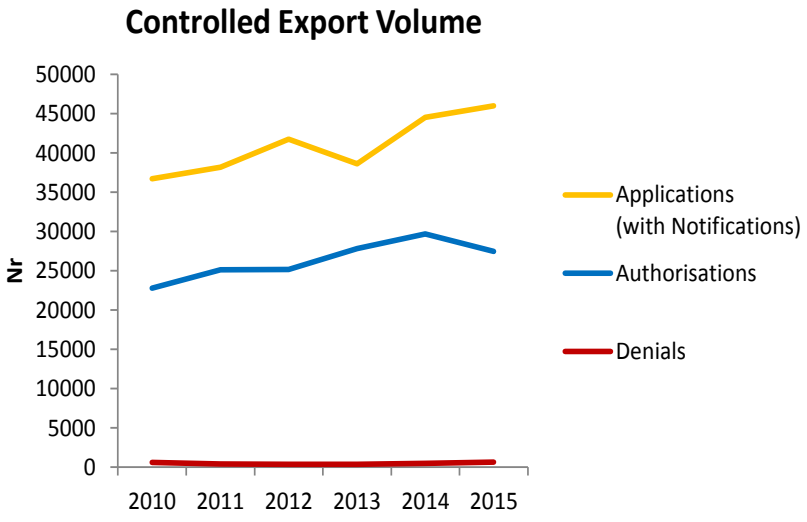
[14] Ως «Αποθήκες και προμήθειες εκτός ΕΕ» νοείται η παράδοση εφοδίων για αποθήκες καυσίμων σκαφών και αεροσκαφών. Ως «Διάφορες - χώρες εκτός ΕΕ που δεν προσδιορίζονται» νοούνται χώρες και εδάφη που δεν προσδιορίζονται στο πλαίσιο των συναλλαγών με τρίτες χώρες (δηλαδή οι κωδικοί αυτοί χρησιμοποιούνται συνήθως για εμπορεύματα που παραδίδονται σε εγκαταστάσεις ανοικτής θάλασσας).

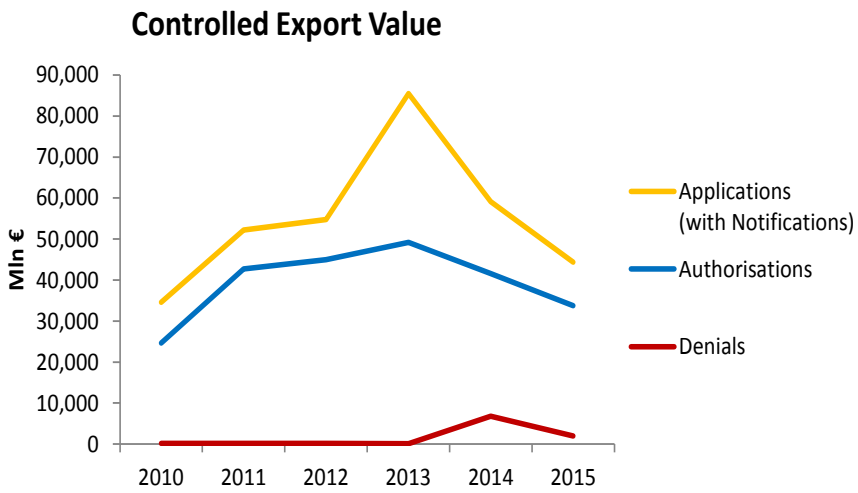
Διάγραμμα 4: Εκτιμήσεις εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης της ΕΕ: Χώρες προορισμού ανά παγκόσμιες περιφέρειες και υποπεριφέρειες, 2015.

4.2. Αιτήσεις, άδειες, αρνήσεις

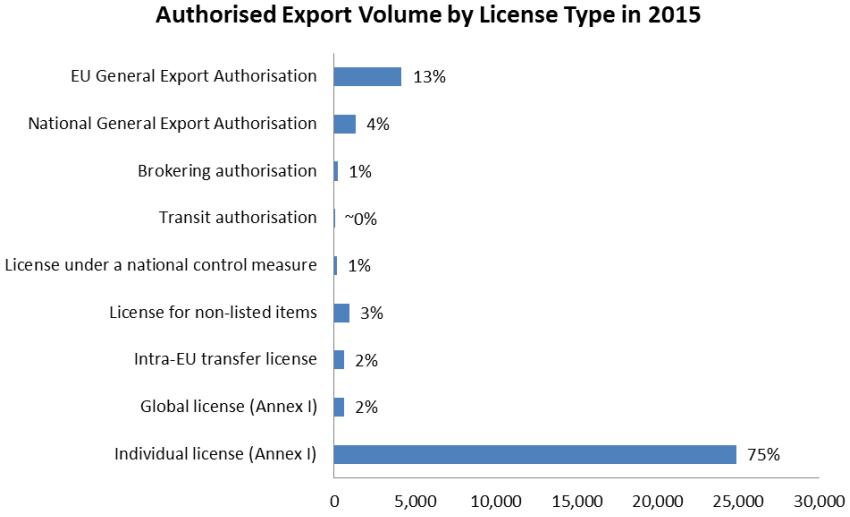
Η ομάδα DUCG έχει συλλέξει και ανταλλάξει πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τη χορήγηση αδειών, με στόχο την καλύτερη κατανόηση των ελέγχων των εξαγωγών και της οικονομικής τους επίδρασης. Παρακάτω αναφέρονται ορισμένα στοιχεία που συλλέχθηκαν για την περίοδο αναφοράς· θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι δεν συγκεντρώνουν όλα τα κράτη μέλη όλα τα στοιχεία. Τα στοιχεία που παρέχονται παρακάτω αντιπροσωπεύουν επομένως κατά προσέγγιση εκτιμήσεις όσον αφορά τις συνολικές ποσότητες και αξίες, μέσα στα όρια των στοιχείων που ήταν διαθέσιμα από τα κράτη μέλη.

Διάγραμμα 5: Αριθμός αδειών και αρνήσεων το διάστημα 2010-2015[15].

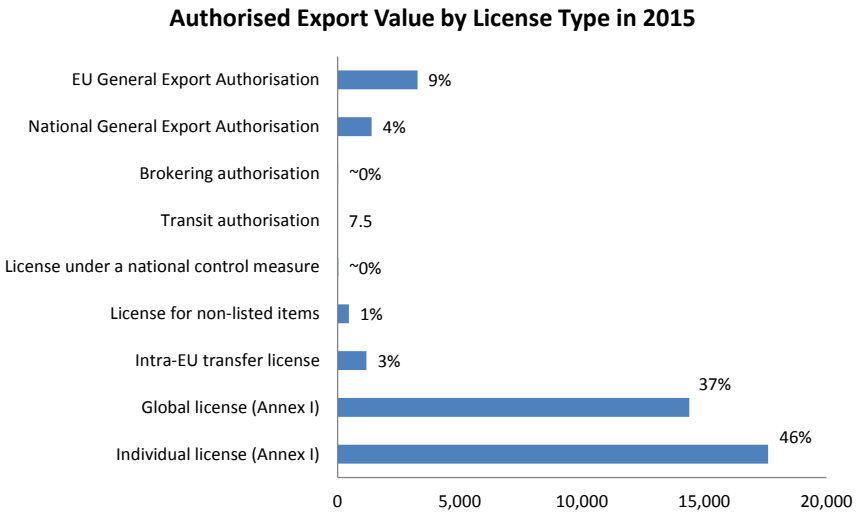

Διάγραμμα 6: Αξία εγκρίσεων και αρνήσεων για τα έτη 2010-2015 (σε εκατ. EUR).

Διάγραμμα 7: Αριθμός εγκρίσεων ανά κατηγορία, 2015.

[15] Στο διάγραμμα 6 και στο διάγραμμα 7, τα στοιχεία για τις «Αιτήσεις» περιλαμβάνουν όλες τις αιτήσεις άδειας, συμπεριλαμβανομένων των κοινοποιήσεων στο πλαίσιο γενικών αδειών, με αποτέλεσμα να παρέχεται μια ένδειξη των «Εξαγωγών που υπόκεινται σε έλεγχο», δηλαδή της αξίας των εξαγωγών εκτός ΕΕ που υπόκεινται σε διαδικασία χορήγησης άδειας. Σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις αιτήσεις, τα διαγράμματα χρησιμοποιούν στοιχεία εγκρίσεων ως εκτίμηση για τα στοιχεία για τις αιτήσεις. Τα στοιχεία για τις «εγκρίσεις» αναφέρονται στις εξαγωγές ειδών διπλής χρήσης που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο ατομικών και συλλογικών αδειών. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι αιτήσεις δεν αποτελούν κατ' ανάγκη το άθροισμα των εγκρίσεων και των αρνήσεων, καθώς κάποιες αιτήσεις ενδέχεται να ακυρωθούν και κάποιες να μην ολοκληρωθούν εντός του ίδιου έτους. Ως «Άρνηση» νοείται ο όγκος και η αξία των εξαγωγών που αποτέλεσαν αντικείμενο άρνησης.

Διάγραμμα 8: Αξία (σε εκατ. EUR) εγκρίσεων ανά είδος το 2015.

Η συνολική αξία[16] των αιτήσεων έφθασε τα 44 δισ. EUR και οι εξαγωγές ειδών διπλής χρήσης που υπόκεινται σε έλεγχο αντιπροσώπευαν ως εκ τούτου πάνω από το 2,5 % των συνολικών εξαγωγών εκτός ΕΕ. Το εγκεκριμένο εμπόριο ειδών διπλής χρήσης έφθασε τα 33,7 δισ. EUR, αντιπροσωπεύοντας το 1,9 % των συνολικών εξαγωγών εκτός ΕΕ, με την πλειονότητα των εγκεκριμένων συναλλαγών να καλύπτεται από ατομικές άδειες (περίπου 25.000 μεμονωμένες αιτήσεις εκδόθηκαν το 2015) και συλλογικές άδειες (ανά αξία). Μόνο ένα μικρό ποσοστό εξαγωγών αποτέλεσε αντικείμενο άρνησης: το 2015 εκδόθηκαν περίπου 640 αρνήσεις, αριθμός που αντιπροσωπεύει το 4,5 % της αξίας των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης που υποβλήθηκαν σε έλεγχο το εν λόγω έτος και το 0,1 % των συνολικών εξαγωγών εκτός ΕΕ.

[16] Το μέγεθος αυτό περιλαμβάνει την αξία των αιτήσεων και κοινοποιήσεων στο πλαίσιο γενικών αδειών εξαγωγών.